



Kindlustusandjad
Kindlustusmaaklerid

24.10.2012 nr 4.11-3.3/2929

MÄRGUKIRI

Vahendustasu kokkulepetest

Lugupeetud kindlustusmaakleri esindaja

Kindlustusvahenduse põhiülesandeks on kindlustustegevuse seaduse (edaspidi KindlITS) kohaselt tasu eest kindlustuslepingute vahendamine (KindlITS § 2 lg 2, § 129, § 130 lg 1). KindlITS § 2 lg 4 kohaselt jaguneb kindlustusvahendus kindlustusmaakleri- ja kindlustusagendi tegevuseks. Kindlustusmaaklerlus on isiku poolt kindlustusvõtja või edasikindlustuse korral kindlustusandja huvides vahendusega tegelemine eesmärgiga pakkuda tema kindlustushuvile ja nõudmistele vastavat kindlustuslepingut (KindlITS § 129 lg 1). Kindlustusagent esindab kindlustuslepingute vahendamisel kindlustusseltsi (KindlITS § 129 lg 2).

Seega kindlustusmaakler kindlustusvõtja käsundi täitmisel vahendab kindlustusvõtjale lepingu sõlmimist kindlustusandjaga. Selline kindlustusmaakleri ja kindlustusvõtja suhe põhineb usaldusel, kus kindlustusmaakler võlgneb kindlustusvõtjale muu hulgas hoolsus- ja lojaalsuskohustuse (vt ka võlaõiguseaduse asjakohased sätted käsundus- ja maaklerlepingu kohta). See eeldab kindlustusmaaklerilt käitumist kindlustusvõtjate parimates huvides, kusjuures usaldussuhte käsitlus üldjuhul eeldab huvide konflikti maandamist ja selle vältimist.¹

Usaldussuhtele iseloomulikud tunnused väljenduvad ka KindlITS nõuetes, kus kindlustusmaakleril on muuhulgas kohustus teostada kindlustuslepingute analüüs sõltumatult (KindlITS § 141 lg 1 p 2), selgitada välja kindlustusvõtja kindlustushuvi (KindlITS § 141 lg 1 p 4), esitada kindlustusvõtjale piisava hulga kindlustusandjate pakkumusi (KindlITS § 141 lg 1 p 5), soovitada kogutud pakkumuste põhjal kindlustuslepingut, mis vastab kõige paremini kindlustusvõtja kindlustushuvile ja nõudmistele (KindlITS § 141 lg 1 p 6).

Huvide konflikti olukorras on usaldusseisundit omavalt kindlustusmaaklerilt üldjuhul nõutav eneseeitus ehk tema tegevuses peab prevaleerima püüe eelistada kindlustusvõtjate parimaid huve. Eneseeitus ei saa siiski olla kõikehõlmav. Usaldusseisundit omava isiku kohustus käituda oma kliendi parimates huvides ei eelda siiski põhjendatud omakasu ohverdamist, käsundi täitmise eest tasu saamist üldjuhul eeldatakse (KindlITS § 130 lg 1, võlaõiguseadus § 619, § 664 jmt).

Kindlustusmaakleri poolt käsundi täitmise eest saadava tasu suhtes kohalduvad üldised võlaõiguse sätted. KindlITS § 141 lg 1 punktist 11 tuleneb erinorm, mille kohaselt peab kindlustusmaakler iga kord enne kindlustuslepingu sõlmimist ja vajaduse korral ka enne sõlmitud kindlustuslepingu

¹ Kindlustusmaakleri üldist lojaalsuskohustust on muu hulgas Finantsinspeksioon selgitatud oma soovituslikus juhendis „Nõuded kindlustusvahendusega tegelemiseks“. Vt ka võlaõiguseaduses sätestatu.

muutmist või pikendamist teavitama klienti vahendustasu, sealhulgas kindlustusandjalt saadava vahendustasu suurusest iga vahendatava kindlustuslepingu kohta eraldi. Seega KindITS ei keela kindlustusmaaklerile vahenduse eest tasu saamist kindlustusandjalt ehk sellist tasustamise lahendit ei saa vaikumisi kvalifitseerida vastuolus olevaks kindlustusvõtja huviga. Siiski juhime tähelepanu asjaolule, et KindITS § 141 lg 1 p 11 sätestatust ei saa ka järeldada, et kindlustusmaakleri ja kindlustusandja vahelistes tasustamise kokkulepetes on lubatud muud lahendid, mis oleks vastuolus kindlustusvõtjate huvidega või seaks ohtu kindlustusmaakleri kohustuste täitmise, mis tulenevad kindlustusmaakleri ja kindlustusvõtja vahelisest usaldussuhtest.

KindITS § 141 lg 1 p 11 punkt eeldab, et kindlustusmaakler teavitab klienti kindlustusandjalt saadava vahendustasu suurusest iga vahendatava kindlustuslepingu kohta eraldi. Seega vahendamise eest saadav tasu peab vastama vähemalt kahele tunnusele - kindlustusvõtjale peab olema kontrollitav (i) tasu suurus ning see peab olema (ii) taandatud konkreetsele lepingule. Finantsinspeksiooni hinnangul on selle saavutamine võimalik üksnes tingimusel, kus kindlustusmaakler väljendab tasu suuruse kas rahalises vääringus või protsendina kindlustusmaksest või muul taolisel viisil, mis võimaldab kindlustusvõtjal tasu suurust tuvastada ja kontrollida, teisisõnu seda enne lepingu sõlmimist konkreetse lepingu suhtes vähemalt rahalises vääringus välja arvutada. Finantsinspeksioon on oma soovituslikus juhendis „Nõuded kindlustusvahendusega tegelemiseks“ punktis 8.4 täiendavalt selgitanud, et „kindlustusvahendajal on keelatud sõlmida kindlustusandjatega mistahes kokkuleppeid, mille eesmärgiks on moonutada kliendile avaldatavat vahendustasu suurust või saada kindlustusandjalt vahendustasu muudel alustel kui iga vahendatud lepingu põhisel.“.

Finantsinspeksioon juhib kindlustusmaaklerite tähelepanu asjaolule, et igasugused muud tasustamise alused (nt tasu saamine kindlustusseltsidel seoses vahendatud lepingute käibe või lepingute tuleviku kahjususe pinnalt vmt), mis lähtuvad üksnes kindlustusmaakleri ja/või kindlustusandja huvist, võivad teatud oludes olla vastuolus kehtiva õigusega või kätkeda endas tõsist ohtu kindlustusmaakleri kohustuste õiguspärasele täitmisele usaldussuhte raames. On näiteks kaheldav, kas vahendatud lepingute käibelt või selliste lepingute riskisuselt tulevikus saadav tegelik kasu on kindlustusmaakleri poolt taandatav enne lepingu sõlmimist konkreetsele kindlustuslepingule. Seega juba eelkirjeldatud põhjusel võib esineda vastuolu KindITS 141 § lg 1 p 11 sätestatuga.

Kindlustusmaakler peab oma tegevuses arvestama, et tasu kindlustuslepingu vahenduse eest kantakse sisuliselt kindlustusvõtja arvelt, hoolimata Eestis kasutatavast tehnilisest lahendist, kus kindlustusvõtja poolt vahenduse eest makstav tasu makstakse üldjuhul kindlustusandja poolt otse kindlustusmaaklerile. Selline lahend ei muuda aga kuidagi käsundussuhte olemust. Seega kindlustusmaakler peab arvestama, et ta ei saa iseseisvalt eeldada, et kindlustusvõtja on käsundi kujundanud selliselt, et mida suuremas mahus käsundisaajast kindlustusmaakler vahendab kogumis kindlustusandja lepinguid, seda suuremat tasu ta kindlustusvõtja käsundi täitmise eest saab, rääkimata sellest, et kindlustusvõtja annaks vaikumisi maaklerile käsundi, mille täitmise eest makstav tasu sõltuks näiteks tema ja kõikide teiste kindlustusvõtjate kahjujuhtumitest.

Käsundisaajast kindlustusmaakleril ei ole õigust kindlustusvõtja poolt antud käsundist väljuda. Kui kindlustusandja poolt kindlustusmaaklerile makstav täiendav tasu (nt käibepõhine tasustamine vahendatud lepingute kogumi pealt jmt) sõltub otseselt kindlustusvõtjate poolt antud käsundite kogumist, siis kindlustusmaakleri tegevuses võivad esineda kindlustusagendi tunnused ehk kindlustusmaakler tegutseb sellistes tasustamise lepingulistes suhetes üksnes enda ja kindlustusandja [lepingute vahendamise] huvides, kus puudub saadav kasu kindlustusvõtjale, rääkimata huvide konflikti riskist, millesse kindlustusmaakler end sellise lepingu sõlmimisel asetab.

Kindlustusmaakleri tegevus peab olema suunatud üksnes ja ainult kindlustusvõtja huvidele, oma tegevuses on kindlustusmaakleril kohustus vältida huvide konflikte. Kindlustusmaaklerite poolt kindlustusandjaga sõlmitavad tasustamise kokkulepete lahendid on huvide konfliktide käsitlemisel olulise tähendusega ja ühed suurimad võimalikud konflikti allikad. Kindlustusmaakleril tuleb

lepingute vahendamisel vältida kindlustusandjatega lepinguid, mis väljuvad kindlustusvõtja poolt antud käsundist, võivad seada ohtu usaldussuhte heauskse toimimise, innustada kindlustusmaaklerit või tema töötajat tegema järeleandmisi KindITS-st tulenevate nõuete täitmisel või toovad kaasa usalduse kuritarvitamise jmt.

Käesoleva märgukirja eesmärk ei ole käsitleda ammendavalt kindlustusmaaklerite ja kindlustusandjate vahel sõlmitavate tasustamise lepingutega seotud asjaolusid, vaid osundada tähelepanu üldistele maaklertegevuse nõuetele, mis võivad omada olulist kaalu tasustamist puudutavate lepingute kujundamisel. Kindlustusmaakler, nõutavat kutseoskust kasutades ja kindlustusvõtjaga usaldussuhet arvestades, hindab käesolevas märgukirjas toodud asjaolusid enne igat lepingu sõlmimist.

Täiendavate küsimuste korral vastame lahkesti.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kaido Tropp
Juhatuse liige

Andre Nõmm 6680 520
andre.nomm@fi.ee

